

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
 בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
 בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 336

ערש"ק פרשת "כי תבוא" כ' אלול תשע"ב

מטוב יוצא טוב

נחזור ברשותכם עשרות שנים אחורה. בזמנו של הגאון רבי שמעון רפאל הירש זצ"ל, היתה הדרדרות רוחנית גדולה מאוד בעיקר בערים הגדולות. בכפרים הצליחו לשמור על הקיים, אבל בערים השתלטה תרבות הכפירה ועשתה שמות בעם ישראל. בפרנקפורט נותרו רק שבע משפחות של יהודים יראים וחרדים לדבר ה', והן ביקשו מהרב הירש שיבוא לכהן אצלן כרב. כאשר הגיע הרב הירש לעיר, ראה בה פרוצות רבות שיש לגדן. ברוח ביתו החליט שדרשתו הראשונה בפרנקפורט תהיה דווקא על הפירצה בכיסוי הראש של הנשים. בדרשתו הבטיח הרב לאישה הראשונה שתקבל על עצמה לכסות את שיערה בצניעות ובדקדוק, שתוכה לכן שיאיר את עיני ישראל. אישה אחת קיבלה על עצמה דבר זה. ואכן זכתה לכן תלמיד חכם מוכה הרבים, הלא הוא הרב יעקב רוזנהיים זצ"ל, מייסדה ונשיאה של "אגודת ישראל". סיפור נפלא זה נכתב בספר החשוב "עולמות של טוהר", הטומן בקירבו אוצר בלום של סיפורי אמת, הנהגות והשקפת עולם על נושאי צניעות בית יעקב וקדושת מחנה בני ישראל. סיפור זה ודומיו מוכיח לנו את הנהגת בורא עולם: עשה טוב, עשה מה שה' יתברך מצווה אותך וגם הוא יתברך יעשה את שלו ותקבל שכר מושלם. הנהגה זו מוזכרת בפרשתנו. בידוי מעשרות חלק מהדברים שאמורים אנו לומר: "שמעתי בקול ה' אלוקי עשיתי ככל אשר ציויתני. השקיפה ממעון קודשך מן השמים וברך את עמך ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו", ורש"י הקדוש זצ"ל כותב ומפרש במקום: "עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות שאמרת אם בחוקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעיתם". עכ"ל הקדושה.

אחים ואחיות יקרים, מידה כנגד מידה לא בטלה בעולם. אם נטיב את דרכינו ונשפר מעשינו, נתקרב לבוראנו ונקיים את דברי תורתנו הקדושה, נזכה לטובה ולברכה, להצלחה ולרפואה ולגאולה השלמה.

להירבק ב-ה'!

על הציווי המופיע בפרשתנו "והלכת בדרכיו וגו'", כתב רבינו בעל "החינוך" זצ"ל בלשונו הזהב: "שנצטוונו לעשות כל מעשינו בדרך הישר והטוב בכל כוחינו, ולהטות דברינו אשר ביננו ובין זולתנו על דרך החסד והרחמים, כאשר ידענו מתורתנו שזהו דרך ה' וזה חפצו מבריותי למען יזכו לטוב כי חפץ חסד הוא!". וסיפור נפלא שהובא "במרווה לצמא" ממחשי יותר מאלף עדים, כיצד יהודים תמימים מעמך בית ישראל מקיימים זאת הלכה למעשה. המדובר במשפחה חרדית לדבר ה' שקיבלו אישור להגדלת הדירה. לאחר השקעת מחשבה רבה הוחלט, להגדיל את הדירה בחדר נוסף, זאת ועוד להוסיף יחידת דיור, שישכירו אותה על מנת לכסות את הוצאות הבניה, וברבות השנים אף להוות מקור פרנסה נוסף בבחינת השתדלות "וברכתיך בכל אשר תעשה". הבניה הסתיימה בשעה טובה ועד מהרה התקשרה זקנה אחת וביקשה לבוא לראות את היחידה. עוד באותו היום הגיעה הזקנה הנמרצת, לבושה העיד כי היא אינה נמנית עם הציבור החרדי ובפיה סיפור ובקשה כאחת: בעלה נפטר באחת המלחמות והיא אין לה בנים, רוצה היא לגור לבדה בדירה. בעלי הדירה ביקשו באדיבות שלגור בדירה באיזור מגורים דתי, מחייב צורת לבוש הולמת והזקנה השיבה בלא היסוס שהיא תכבד את ה"מעמד". לבסוף אף נתנה צ'קים, דמי מקדמה עבור שכירות שלושת החודשים הראשונים החודשים עברו עד מהרה, כמו כל דבר אחר בחיים ובפרט בדורינו שנדמה כי ה' יתברך ברוב רחמיו מחיש את הגאולה... השכנה החדשה הפכה לדמות מוכרת בשכונה כשמדי פעם מתארחת היא אצל אחד השכנים ומעלה זכרונות מהשנים שחלפו בחטף. בתשלום הרביעי החל ה"עסק" קצת לחרוק, כאשר זמן מועט קודם הפרעון ביקשה שלא להפקיד את הצ'ק שכן אין לה במה לכסותו, את מעט כספה הוציאה עבור תרופות. בעלי הדירה, נענו ברצון לבקשה כשמחכים הם לעת רצון לפדות את החוב. אולם החודשים הבאים אף הם לא בישרו טובות, הזקנה בכל פעם אמתלאות שונות בפיה: אין לה כסף והתרופות לא עלינו נוטלות נתח נכבד מכספה, מבקשת היא להתחשב במצבה. בעלי הדירה לא ידעו את נפשם מרוב צער, מחד גיסא לא רצו חלילה להשליך אישה בגיל כזה וללא משפחה ברחוב ללא גג ומשענה. ומאידך גיסא, הוצאות הבניה והחוב שהצטברו בעטיים, אינם מתכסים ונמחקים על ידי הטענות ובתרופות השונות. לבסוף לאחר התלבטות והתייעצות בדעת תורה, החליטו להמשיך ולהדבק במידותיו של ה' יתברך, מה הוא רחום אף אתה היה רחום, מה הוא חנון אף אתה היה חנון. כך חלפו להם חמש שנים תמימות! וצ'ק נוסף לא נכנס לחשבונם. יום אחד הזקנה חלתה, הגיעו לבקרה בבית החולים, הזקנה שמחה לראותם דואגים לשלומה והצהירה שעשתה את הצעד הנכון מבחינתה לגור בשכונה דתית עם אנשים טובים כל כך. המשפחה הודיעה לה נאמנה שיעשו משמרות בבית החולים בין השכנים, ולא יעזבוה בעת חוליה. לאחר יומיים נפטרה הזקנה הערירית, תפילות ומניינים נערכו ב"ביתה", ילדי השכונה אף קראו תהילים לעילוי נשמתה. לאחר השבעה, הופתעו השכנים - המשכירים להתבשר שהזקנה העניה, הורשה להם דירה בתל-אביב, השוכנת אל מול הים וערכה נאמד בכלושה מיליון שקלים! ואף כסף לכתיבת ספר תורה לעילוי נשמתה, השאירה בחוכמתה. התברר, שרצתה היא לנסות ולבדוק האם הדתיים באמת אנשים אמיתיים, ולא דואגים לה רק עבור בצע ממון, ולכן ניסתה אותם זמן רב וכשעמדו במבחן בהצלחה מרובה, זכו לאכול "מפירותיה" בזה העולם! קוראים נכבדים, בודאי שמשפחה יקרה זאת, עיקר זכייתם היתה בזיוכך המידות הנפלא, בחסד ובויתור שקנו קניין, והיכו שורשים אמיתיים ונצחיים בנפשם. עלינו לדעת שלכל אחד ואחת מאיתנו כוחות ומידות נפלאים, נשכיל לנתבם כרצון הבורא יתברך, נידבק בדרכיו, ונזכה לגאולה השלימה במהרה.

זמני כניסת שבת וציאת השבת

לרבו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:07	19:32	18:35	ת"א
20:16	19:30	18:20	י"ם
20:15	19:32	18:27	ח'יפה
20:14	19:32	18:37	כ"ש

הפסרת השבוע: "קומי אורי"

מטעמים לשבת

"והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוֹקֵיךָ נוֹתֵן לְךָ לְנוֹזְלָה" (כו"א)

אמר רבינו "אביר יעקב" אבוחצירא זצ"ל: אין "והיה" אלא לשון שמחה. והנה, כיצד יכול האדם לשמוח בעולם הזה? הרי אם יש לו מנה (מאה זוז), רוצה הוא מאתיים. יש לו מאתיים, ירצה ארבע מאות. כל ימי עני רעים, ואילו העשיר - מרבה נכסים מרבה דאגה, אינו שמח בחלקו ואינו בטוח בעושרו, כי גלגל סובב בעולם. נמצא, שאין לך אדם מאושר! אך דרך אחת יש לאושר, אחת ויחידה: "והיה", לשון שמחה, "כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוֹקֵיךָ נוֹתֵן לְךָ נַחְלָה". אם תדע שהכל בידי שמים, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו כמלוא נימה - אזי אין מקום לדאגה, ולא ליגון ואנחה, וממילא שורה השמחה!
(מעייני השבוע)

"והיה כי תבוא אל הארץ" (כו"א)
בזכות שלושה דברים נברא העולם: בזכות

"אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם" (כו"ב)
כתב בספר "עקדת יצחק": יש בני אדם שמקיימים את המצוות מתוך כוונת רמייה, למען יהיו מוחזקים לאנשים חשובים וישרים ועל ידי כך יזכו לאימון בענייני ממון או לכיבודים שונים. והיינו: "אשר לא יקים... לעשות אותם" - שאיננו מקיים את המצוות משום שצריך לקיימן, אלא מתוך שאיפה להשיג את מטרתנו השפלות. אדם שכמותו הוא בכלל "ארוך".
(מעינה של תורה)

"והלכת בדרךיו" (כז"ט)
רבינו בחיי זצ"ל כתב, שלכן הודיענו הבורא בתחילת התגלותו בהר סיני, בדיברה הראשונה: "אנכי ה' אלוֹקֵיךָ אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", ולא אמר: "אשר בראתי שמים וארץ", לומר שנלמד ממנו עניין ההטבה וחילוף מרעה, ונלך בדרךיו!
(מעייני השבוע)

חלה ובזכות מעשרות ובזכות בכורים... ואין ראשית אלא בכורים שנאמר: "ראשית בכורי אדמתך" (בראשית רבה א.ו). וצריך להבין, איזה חשיבות מיוחדת יש למצות בכורים שבעבורה נברא העולם? ויש לומר, שכדי להבין שהקדוש ברוך הוא ברא את השמים ואת הארץ, לא צריך לזה חוכמה יתירה, כי מי שהוא רק לא טיפש, מבין שיש בורא לעולם שאי אפשר לבירה בלי מנהיג. אבל יש קושי לאדם להבין שדברים שנעשים על ידי אדם, הם הכל מכוחו של השם יתברך, שלא יטעה ויחשוב כי כוחו ועוצם ידו עשה לו את כל זה, אלא יאמין שהקדוש ברוך הוא מחייה את כולם, וצריך להודות לו על כל נשימה ונשימה, כי בכל רגע ורגע, משפיע הקדוש ברוך הוא חיים לאדם, וכל מה שאדם עושה יבין שהכל הוא מכוחו יתברך. ולפי זה מובן את חשיבות מצות ביכורים, כי האדם חרש וזרע וקצר ועשה את כל המלאכות, ולבסוף הוא אומר: "ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה'", ועל ידי זה הוא מבטל את כוחו ועוצם ידו, ומכיר שאת הכל עשה ה' (דרכי מוסר).
(תורת הפרשה)

מזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

יד קדשו של עזרא הסופר. אחד האחים היה מוכן לוותר על כל חלקו בירושה, תמורת ספר התורה! בסופו של דבר הטילו האחים גורל, ואומנם האח שהיה מוכן לוותר על הכל - זכה בספר היקר. היה שם אדם רשע וצר עין. כששמע שיהודי ויתר על הון עתק בעבור ספר תורה, השתומם והגה רעיון נורא. הוא התגנב לבית הכנסת, הוציא את ספר התורה הקדוש, ופתחו בפסוק: "ועבדתם את ה' אלוֹקֵיכם וביקר את לחמך ואת מימך", הלך, מחק את האות ע' וכתב במקומו א', רחמנא ליצלן! כעת - חשב בליבו - איבד האח השוטה את הכל, גם את הכסף וגם את הספר... בשבת, כאשר פנו לקרוא בספר - גילו את הטעות הנוראה. תמהו: כיצד יתכן הדבר, שתיפול כזו שגיאה בספרו של עזרא הסופר? החזירו את הספר לארון, והחליטו לתקנו לאחר השבת. בלילה בא האב אל בנו בחלום, ואמר לו: "דע לך, בני יקירי, שבספרו של עזרא הכהן לא היתה כל טעות. אדם רשע רע מעללים שלח בו יד, וכבר נענש כדניו: עין תחת עין. הוא מחק את האות עין - וכבר נתעורר בעיניו". "ובענין הספר" - הוסיף - "לא תגיע בו יד. החליטו מן השמים לשלוח את עזרא הסופר בעצמו, לתקן את ספרו!". קם הבן נרעש, וסיפר את דבר החלום. הלכו הכל לבית הכנסת, פתחו את ספר התורה - והטעות מתוקנת. יצאו ופגשו באותו רשע, והנה הוא עיוור בשתי עיניו! ובשולי הדברים, נעיר: הנפטרים, כידוע פטורים מן המצוות, שנאמר: "במתים, חופשי" - ומי שאינו מחוייב במצוות אינו רשאי לכתוב ספר תורה, ואיך כתבו עזרא הסופר לאחר פטירתו? ברם, במסכת כתובות, מצינו שרבינו הקדוש היה בא לביתו בכל ליל שבת לאחר פטירתו, ומוציא בני ביתו ידי חובת קידוש. והוכיח מכאן ב"ספר חסידים" שהצדיקים במיתתם קרויים חיים וחייבים במצוות! ורבינו החיד"א כתב, שבכך יובן הסיפור שפעם נותרו יהודי חברון בלא מניין ביום הכיפורים, ואברהם אבינו השלים להם למניין. ולכן מתפללים על קברי צדיקים, אף שאין להתפלל בתוך ד' אמות של נפטר משום: "לונג לרש". שאין זה אמור בצדיקים, שהרי מצינו שגם לאחר פטירתם הם מתפללים: לפיכך יכול היה עזרא הסופר לתקן ספר התורה!
(מעייני השבוע)

הגאון רבי עמרם אזולאי זצ"ל, מחוננו של מרן מלכא פאר דורנו הראשון לציון יב"חט"א, פאר השקדנים היה. לא זו בלבד ששקד על תלמודו בלא הרף בשעות הלימודים בשיבה, אלא אף בשעות שבין הסדרים לא מש ממקומו, ורעייתו הצדקת היתה מעלה לו את האוכל לבית המדרש. התורה היתה כל חייו. בשעת הסעודה, בין מנה למנה, עיין בספר. כששתה כוס קפה, אחז את הכוס ביד אחת ועיניו בספר שבידו השניה. בסמוך לתפילה, לפני ולאחריה, ניצל כל דקה ללימוד. כשישב לדין שמע בריכוז את טענות בעלי הדין, ומשהיה הדין מחזור לו, היה שב מיד לתלמודו, בעוד הדיינים האחרים מתוחכים ומשוחחים בעניין. גם בעת המועדים, בהם טרודים הכל בטרדת מצוות היום, היה מקיימן בריזות ושב לתלמודו. בכל אחד מימי ראש השנה היה מסיים כל ספר תהילים. בערב יום הכיפורים היה לומד בהתמדה עד זמן הסעודה המפסקת, וכן בליל יום הכיפורים לאחר התפילה והסליחות. ביום הכיפורים עצמו הספיק לומר כל ספר תהילים בין התפילות, ולאחר הצום ישב ולמד כהרגלו! גם בשמחת תורה, ביום בו רקד בשמחה עצומה עד שכל בגדיו נרטבו מזיעתו, מצא פנאי ללמוד כמה שעות. כך גם בפורים, וכך לאחר בדיקת חמץ ושריפתו. אף בתשעה באב לא פסק מללמוד בדברים המותרים בלימוד ביום האבל. וברוב שקידתו היתה התורה כמנחת בקופסה במוחו: תנ"ך ומשניות ו"ש"ס, ראשונים וספרי הפוסקים, ואף בקבלה עסק בצנעה. גם בעת השמחות המשפחתיות הגה בספר, ובעת נסיעה משנן היה תלמודו בעל פה. וכשאושף בעת מחלתו בבית החולים וביקשו להכינו לניתוח לא מצאוהו במיטתו. כשחיפשוהו, מצאוהו בבית הכנסת של בית החולים, שקוע בתלמודו. וכשיצא מבית החולים ביקש שיביאווהו לבית המדרש, ושלח להודיע לביתו שחזר...

בבטאון "אור הלבנה" שנדפס בגרובה בשנת תר"ץ, הובא סיפור שנמסר מאב לבנו מימי **רב שרירא גאון זצ"ל**, שחי בבבל לפני כאלף שנה. יהודי נכבד ואמיד נפטר, ובניו התכנסו לחלוקת הירושה. בין השאר, הוריש האב ספר תורה יקר ונדיר, מכתב

זוידת השבוע

רמז לאחד הסימנים שאוכלים כליל ראש השנה.
את התשובות יש לשלוח לפקס: 03-558-4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש) בלי נדר
אוגדן של עלוני ישא ברכה
פתרון החידה מפרשת "כי תצא": כג.טו.

והייתם לי סגולה

סגולה לאריכות ימים לקיים מה שכתוב בתורה:
"לא תלין פעולת שכיר", ומצות: "ביומו תיתן שכרו
ולא תבוא עליו השמש" (סגולות ישראל).
(ישועה והצלחה)

מדברי האש הישירה הרה"ג ר' יוסף מוגרב שליט"א

זינור הבנים

זינור לכבוד הבריות

כתב בספר "בנתיב החינוך" חלק א', שכבוד הבריות הוא אחד משלושת השאלות שנשאל אדם בבית דין של מעלה משנפטר לבית עולמו, ללמדך עד כמה גדולה מידה גדולה זו - של המלכת חברך עליך. הגמרא אומרת: "תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו. אמרו: רבינו למדנו אורחות חיים ונזכה לחיי העולם הבא. אמר להם: היזהרו בכבוד חבריכם." חז"ל תיקנו לומר את נוסח ביעור חמץ בארמית דוקא "כל חמירא דאיכא ברשותי..." כיון שכל עיקר מחייתו של האדם הוא הלחם, אין ראוי לזלזל בכבודו, וכדי שלא נעורר קטרוג במעשינו, נתקן הנוסח בלשון תרגום, כדי שלא יבינו המזיקים והמקטרגים. עד כמה זה נורא! אם ביחס לדומם כך, כמה קיטרוג עלולה להיות על האדם הפוגע והמזלזל חלילה בחבירו יצירה אנושית צלם אלוקים (ספר אמרי שפר פרשת משפטים). מנעו בניכם מן ההגיון, הושיבום על ברכי תלמידי חכמים, וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים. לא דיבר רבי אליעזר על גמ"ח - רק על כיבוד חברים. והעמוד של חסד - הארת פנים. דברי הגמרא: מה יעשה אדם וינצל מחבלי משיח? ארבעה צריכים חיזוק: תורה, מעשים טובים, תפילה ודרך ארץ. הגר"א אומר דרך ארץ = תיקון המידות. דברי רש"י: תמיד ובכל כוחו. הא' של גמילות חסדים - זה כבוד הבריות. אם זו חובת כל דור, אזי בדורנו זוהי סירת הצלה שאין דומה לה כדי להינצל מחבלי משיח. העוסק בתורה ובגמילות חסדים תמיד ובכל כוחו, מאריכין לו ימיו ושנותיו. כתב המאירי: "כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני השבטים, רוצה לומר, לשני שלמיות שנאמר אשריכם זרעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור, והשור רומז על רוב תבואות בכוחו, והחמור על נושא האדם ומשרתו, ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה". ובא ללמדנו עד היכן יש לחנך את ילדינו ולהשקיע בהם להיזהר בכבוד הבריות, וככל שיתרגלו בדבר מקטנותם, יועיל להם בבגרותם, כאשר הניסיון הוכיח, וה' יעזרנו לזכות לזה, אכ"ר.

שלום בית

אל דאגה

בספר "חוקי הנשים" כתב שצריכה האישה להיות פניה שוחקות, ובמיוחד לפני בעלה. ואם קרה לה צער אשר נגרם לה, תתגבר על טבעיה, ותסיר המעוקה ממנה, ותסלק צערה, ולא תניח דאגה ועצבות בליבה, היות והמעוקה תויק לה, ותאבד גופה, ותקשה עיניה, ותשפיע על נפשה, תבלבל דעתה ותשבור רוחה, תקלקל חייה, ותהרוס בריאותה, ותצר החזקתה בדיני התורה. הבינו הנשים, כל דבר אשר יקרה לאדם ממקרי הזמן, יסתכל על גזירה הקשה שבגזירות, ויאמר השבח לה' הרחום והרחמן. וייסמך על הבורא ישתבח ויתעלה, ומקרהו בשמחה יקבל. אחד נעשה לו פצע מוגלתי בעקב רגלו. היא כואבת לו, והוא משבח לקונו. ואומר אאהוב בוראי, כי לא נעשה לי הפצע בצוארי. לכן מי שידאג בליבו כאב האצבע, ליבו לא ישמח, ויפול בדאגתו בלא יגיעה. בזמן שבת המקדש היה בנוי, נמצא אדם חשוב ומאוד עשיר ומצליח. והיתה לו בת ענווה וצנועה, האוהבת לעסוק אביה, וראתה אותו טוב שבצנועים, ועניו מן הענווים. אמרה לו אם תקבל עליך ללכת לבית המדרש, ותלמד התורה וחוקיה, אני אסכים להיות בת זוגתך, איילתך ורעייתך. אמר לה: חן לך, אני מסכים לדברך החשובים והמחוכמים, ולך השבח והתהילה. מיד קשרו קשר ביניהם וכתבו הכתובה, ונעשתה לאשתו באהבה ובלבביות. וכששמע אביה כי בתו נישאה לאחד ממשרתיו, ואינו במדרגתה ומעלתה, כעס מאוד וטרדה מביתו, והדיר ממונו עליה. ויצאה מבית אביה, ואפילו הכסת לא לקחה איתה, היות ואסר כל החפצים עליה. ובעלה לא היה באפשרותו להמציא לה מצעות וכסתות, ועל התבן הניחה, וגם הוא על תבן ישן לידה. וכשהם ישנים בדלות ובצער כאלה, ושוטחים את התבן על העפר, שמעו קול מדבר אליהם מעבר לדלת, אתם בעלי השובע, אדונים נכבדים, אשתי ילדה ואין לי מחוץ לריצפה ועפר, חונו וחוסו עלינו, ותנו לנו מעט תבן לשטחו מתחת לילדינו. כששמע בעלה אלה הדברים, אמר איילתי, נשבח לאדוננו העליון, אשר העריכנו ונתן לנו, יותר מאנשים זולתינו, כי נתן לנו תבן למצעינו, השבח לה' האהוב, היטיב מצבינו. לאחר כן בעלה העני, עשה כפי תנאיה, ונסע למקום כינוס תלמידי החכמים. ולמד התורה ופיקודיה, ונתחכם בהם חוכמה גדולה, והוא האיש המפורסם בקצווי ארץ, הנקרא רבי עקיבא, אשר אין חכם גדול ממנו. ולאחר שנים עשר שנה חזר לעירו, למגורי איילתו עם קבוצת תלמידיו, שנים עשר אלף מספרם, ורץ לבדו לפניו, ועמד מעבר לפתח ביתו, ברצונו לשמוע מה יושבת ואומרת אשתו. ושמע קול אומר לה, ומבקש בשיחתו להקניטה, והיה אומר לה, הצדק עם אביך, אשר אסר ממונו עליך. ראשית, בעלך לא היה מתאים ושווה לך. שנית לאחר שנשאך עזבך ועגגך, זה שנים עשר שנה, לא ראך ולא ראית אותו. השיבתו אני שמחה ומרוצה, אם ישאר עוד שנים עשר שנה. וכששמע בעלה מאחרי הדלת דבריה אלה, אמר בתשובתה זו השיגתי רצונה והסכמתה. ולפי דרך הדין וההלכה, אוכל לחזור למקומי, ואשאר שנים עשר שנים נוספים, ואתאמץ על מאמצי, ארבה בלימוד תלמידי, וארבה ואביאם שתי פעמים ממספרם עתה. וכפי שאמר הסכים לדבר, ולאחר זמן מה, חזר לעיר איילתו, וארבעה ועשרים אלף תלמידים הביא איתו. וכשראה והבין חמוי, במצב הנעים הזה נמצא חתנו, התחרט ושאל על נדרו, ולפי חוקי התורה התירו, ונתן לחתנו מחצית מנכסיו. ללמדנו שסוף הכבוד לבוא ואשריה המזכה את בעלה ותומכת בו, ונאמן הוא בעל המלאכה שישלם שכר פעולתה.

אמרי שפר

הרה"ק רבי ישראל מסלנט אומר: אם לפני בשר ודם גדולה הבושה בגין קריעה קלה שבשרוול הבגד, מה גדולה ומרה תהיה הבושה בעולם העליון אם כל הקרעים והכתמים שבגפשי - לא יתוקנו בעוד מועד.

הרה"ק רבי יהושע אבן שועיב אומר: מודה אני להשם על הלבנת שערוי שנהפך שחרותו ללבן, מפני שהוא מתרה בי שאהפוך את מעשי הרעים.

הרה"ק רבי אברהם חסדאי אומר: בית הקברות יעורר ישני המחשבות ויסיר תרדמת הנפשות וראות המתים - יזכיר השונים.

הרה"ק רבי דוד ממיקוליב אומר: כשאני חוזר מיריד בן יומו, שואלים אותי בן: מה הבאת? כשאשוב מיריד חיי, ישאלוני: מה הבאת? - ומה אענה?

(פיתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - מישל זנמישל

על ראשי בחזקה בצד הקהה של הגרון! היסס האיש. אמר לו הארי: "ראשי כואב, רק זה ישכב את כאביו". משראה שחבירו עודו מהסס, אמר בכנס: "מהר, פן יגבר הכאב ולא אהיה אחראי למעשי! אם לא תכני אתפרץ, ועלול אהיה לטרופ אותך!". רכן ארצה והניח ראשו למרגלות האיש. הרים האיש את גרזנו והנחיתו בכל כוחו - בציזו הקהה - על ראש הארי. רטט עבר בגוף הענק, והארי התעלף. צרר האיש את הענפים הכרותים ונשאם העירה למכרם. למחרת בא ליער והארי איננו, נעלם. ביום הרביעי חזר, ומבט נוגה בעיניו. התקרב עד לאיש, ורבוץ. אמר: "מכה חזקה הכיתני בראשי". התנצל האיש: "לא מרצוני עשיתי זאת, אתה הכרתני". אמר האריה: "אומנם כן. התעלפתי. המכה פעה פצע בגולגולתי. הרואה אתה?". הושיט האיש את ידו, וסרק בעדינות את רעמתו של הארי. "אכן", אמר, "אבל הפצע הגליד". "כן", אמר הארי בעצב, "הפצע שבראשי הגליד, עוד מעט ולא יהיה ממנו זכר. אבל העלבון שהטחת בי - לא ישכח מליבי לעולם... על כן אנוכי מצורך: צא מן היער ואל תשוב אליו עוד, פן תעלה בי חמתו ואכלה אותך! אני הייתי ידד נאמן, ואתה לא שמרת את ברית האהבה. הבה נפרד לשלום - כי אין מחילה למילה הפוגעת!". מי יתן ונוכח לקח זה, ונוהר שבעתיים למפגוע במילה בידיד, בכך הזוג, ואף בילדינו... שכן, "עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה (יפייס) את חבירו". והאיסור להקניט הוא איסור מדאורייתא, ונוהג בקטנים כבגדולים, בהבדל אחד: שאין לקטן כוח למחול על פגיעה בו...

(מעין השבוע)

בספר "אבותינו סיפרו לנו" על הסליחות, מובא מעשה עממי מפי הגאון רבי אברהם חכם זצ"ל, רבה של כרמנשה שבפרס. מעשה באדם שפרנסתו על חטיבת עצים ביער. פעם, בעודו עסק במלאכתו, ראה אריה יוצא מסבך היער ופוסע לקראתו. הפחד שיתקו, והוא הביט באריה באימה. להפתעתו, לא נידרך האריה לזינוק ולא ראה בו את טרפו. להיפך, רבו תחתיו והתבונן בו בעיניו הצהובות. פחד האיש לזוז, לצעוד צעד, להניע איבר. לתדהמתו, פתח האריה את פיו ודיבר בשפת בני האדם. "אל תפחד, אדם", אמר, "המשך במלאכתך". אזר האיש עוז, והמשיך לכרות את העץ. אמר לו הארי: "היער הוא ממלכתך, ואני נותן לך רשות לכרות כל עץ שתרצה!". הודה האיש, וצרר את העצים על שיכמו למוכרם. למחרת היום הביא חתיכת בשר לארי הפלאי. הודה לו הארי והציע שיקח את החבל שהביא עימו לצרור את כפיסי העץ, את חציו האחד יקשור לגזע העץ ואת חציו השני יקשור סביב האריה. ברעד וחשש עשה כן. זינק הארי - ובכוחו העז עקר את העץ. ידידות מזורה התפתחה בין השניים. כאשר היה חוטב העצים מתעייף ממלאכתו, היה שוכב ונרדם, והארי שומר עליו מפני חיות היער. וכאשר היה הארי עייף מציד היער, היה מניח ראשו על ברכי הצייד ועוצם עיניו בתנומה. יום אחד קרב הארי אל האיש, הניח את ראשו על ברכיו, ונרדם. בשנתו גיהק גיהוק רחב. גל של אויר באוש עלה, והאיש נרתע בסלידה. "אוף", אמר בבחילה, "איזה סירחון!". רתעתה העירה את הארי הנם, והוא שמע את העלבון. קם וניער את רעמתו, פנה אל האיש ואמר: "ראשי כואב עלי". שתק האיש, וכי מה יאמר. אמר הארי: "יודע אני תרופה לכאב הראש. עליך להכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר: "ואהבת לרעך כמוך", לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממנו כאשר הוא חס על ממון עצמו ורוצה בכבוד עצמו.
- ✓ מצוות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף ולילך לפניו ולספד ולחפור ולקבור. וכן לשמח הכלה והחתן ולסעודם בכל צרכיהם. ואלו הם גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור. ואף על פי שכל מצוות אלו מדבריהם, הרי הן בכלל "ואהבת לרעך כמוך", וכל הדברים שאהר רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותם לאחר בתורה ומצוות.
- ✓ אמר רבי עקיבא: ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, כלומר שהרבה מצוות שבתורה תלויות בכך, שהאובה חבירו כנפשו לא יגנוב ממנו ולא ינאף את אשתו ולא יונהו בממון ולא בדברים, ולא ישיג גבולו ולא יזיק לו בשום צד, וכן כמה מצוות אחרות תלויות בזה. והמתנהג עם חבירו דרך אהבה ושלוה ורעות ומבקש תועלתו ושמח בטובו - עליו הכתוב אומר: "ישראל אשר בך אתפאר".
- ✓ מצוה לאהוב את חבירו, ובכלל זה אהבת השלום... ודע והבן כי גדול מאוד השלום, שבת ראשון למה חרב? - על שהיו בו שלוש עבירות, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. ובית שני למה נחרבו? - מפני שהיתה בהם שנאת חנם... וזה דבר הנראה לעיניים כי גדול עונש שנאת חנם מאוד, כי אותם שהיו בהם שלוש עבירות נגאלו אחר שבעים שנה, ואותם שהיה בהם רק שנאת חנם לא נתגלה קיצם.
- ✓ יש לו לאדם לעזור לחבירו בכל יכולתו ולחפות על חסרונותיו כמו שמחפה על חסרונות עצמו, ואם יש על חבירו כעס מאיזה אדם יסלקו ממנו בטענות ואמתלאות. וזהו היפך מידת אנשים רעים ששמחים במפלת חבירם, ומגלים חסרונות להם, ועושים השגגות לזדונות לעין כל. ומעוררים מדנים ומחלוקות, ולא עוד אלא שמתהללים בזה שעשו חוכמה וגבורה, ובאמת החוכמה והגבורה היא להיות מן הטובים המקיימים מצוה זאת כראוי.
- ✓ מצוות "ואהבת לרעך כמוך", אין הכוונה דוקא שיהיה חבירו כמוהו, כי לא יקבל לב האדם שיהיה חבירו כאהבתו את נפשו, וכבר רבי עקיבא לימד שחיי עצמו קודמים לחיי חבירו, אלא ציוותה התורה שיהיה חבירו בכל ענין כאשר יאהב את עצמו בכל הטוב, דהיינו שכשם שטבע האדם לאהוב את עצמו בכל הטובות כגון עושר וכבוד ולא מקנא מעצמו ואין לו צרות עין על עצמו, כן צריך לאהוב את חבירו עד שירצה שיהיה לחבירו את כל הטובות שבעולם, ולא יהיה לו צרות עין על חבירו, כי לפעמים אוהב אדם את חבירו ורוצה שיהיה לו טובות, אבל רוצה הוא שלעצמו יהיה יותר מחבירו ושחבירו לעולם לא ישווה אליו, ולכן ציוותה התורה להסיר את הקנאה מחבירו, ולרצות שיהיה לחבירו את כל ריבוי הטובה, כפי שרוצה האדם שיהיה לעצמו.
- ✓ טוב ונכון מאוד להיות בכל עיר ועיר מתנדבים בעם, להיות נכונים ומזומנים לכל דבר הצלה, בהיות איש או אישה מישראל שרויים בצער, שהרי נתחייבנו לטרוח בשור אחינו או שיו הנדחים, להיות עמנו עד דרוש אחינו אותך, כל שכן שחייב לטרוח עבור בעליהם.
- ✓ חייב אדם לטרוח בדרישת טוב לעמו ולשקוד בעמל נפשו על תקנת חבירו בין דל ובין עשיר, וזאת מן החמורות ומן העיקרים הנדרשים מן האדם.
- ✓ מצוה ליכנס לפניו משורת הדין שנאמר: "ואת המעשה אשר יעשון". אמרו חכמינו: לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא נכנסו לפניו משורת הדין.
- ✓ אמרו חכמינו בספרי: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", שעל ידי אהבת חברים והשלום מקיימים ישראל את התורה. והסבר הדברים הוא מפני שתרי"ג מצוות נאמרו למשה מסיני וכל אדם מישראל מחוייב בכל תרי"ג המצוות, וכל שלא יקיים אפילו מצוה אחת יתגלגל חלילה שנית ויבוא לעולם הזה לתקן מצוה זו, ומכיון שאין ביכולת האדם לקיים את כל תרי"ג מצוות הן מצד המציאות ובפרט בזמן הזה, והן מצד החיוב שהרבה מצוות שייכות לכהנים או לויים וכיוצא בזה, על כן כשיש אהבת ישראל ומקיים המצוה בשם כל ישראל, נעשה הדבר כשותפות שחולקים בריות, ולכן על ידי אהבת חברים מקיימים ישראל את התורה.
- ✓ אין הקדוש ברוך הוא אוהב אלא למי שאוהב את ישראל, וכל מה שאדם מגדיל אהבתו לישראל, גם הקדוש ברוך הוא מגדיל אהבתו עליו. ואלה הם הרועים האמיתיים של ישראל שהקדוש ברוך הוא חפץ בהם הרבה, שמוסרים עצמם על צאנו, ודורשים ומשתדלים על שלומם וטובתם בכל הדרכים, ועומדים תמיד בפרץ להתפלל עליהם ולפתוח עליהם שערי הברכה. הא למה זה דומה? - לאב שאינו אוהב שום אדם יותר ממי שהוא רואה שאוהב את בניו אהבה נאמנה והוא דבר שהטבע יעיד עליו.
- ✓ אהבת הגר שבא ונכנס תחת כנפי השכינה - שתי מצוות עשה. אחת מפני שהוא בכלל רעים, ואחת מפני שהוא גר, והתורה אמרה "ואהבת את הגר". ציוה על אהבת הגר כמו שציוה על אהבת עצמו שנאמר: "ואהבת את ה' אלוהיך". הקדוש ברוך הוא עצמו אוהב גרים שנאמר: "ואוהב גר".

(הבית היהודי)